

خیلواکی

استقلال

www.esteqlaal.net

دوشنبه، ۰۴ اپریل ۲۰۲۲

داکتر عبدالرحمن زمانی

چرا انگلستان نخواست اولتر حکومت خاندانی نادرشاه را به رسمیت بشناسد؟ (از لابلای اسناد آرشیف انگلستان)

انگلیس ها حتی قبل از آنکه نادر خان به تاریخ ۱۶ اکتوبر سال ۱۹۲۹ م وارد کابل شده و پادشاهی اش را اعلام کند، برای شناسائی رژیم خاندان طلانی فعالیت های مخفیانه را آغاز نموده بودند، در حالی که خود بریتانیا نخواست از کشورهای دیگر در شناسائی رژیم دست نشانده اش پیشقدم شود. درین قسمت ، نخست از زمان وقوع چند رویداد یا تلاش انگلیس ها برای آماده ساختن زمینه تاسیس روابط خارجی رژیم نادری یاد آور می شویم و بعد از آن به علت اصلی این اقدام انگلستان ، که نخواست اولتر حکومت خاندانی نادرشاه را به رسمیت بشناسد، روشنی می اندازیم.

– ۱۲ ماه اکتوبر ۱۹۲۹، ارگ کابل به محاصره جنگجویان اقوام سرحد درآمده و حبیب الله کلکانی در تاریکی شب فرار میکند.

– ۱۴ ماه اکتوبر، تلگرام مرموزی از طرف وزارت خارجه [؟] افغانستان در کابل، فتح کابل را به اطلاع کشور های جهان مانند مصر، پولند، لیتوانیا، سویس، بلجیم، فنلند، جاپان، ترکیه، ایران، جرمنی، ایتالیا و فرانسه میرساند.

در همین تلگرام آمده است که «پادشاه آینده افغانستان توسط لویه جرگه از نمایندگان ملت انتخاب خواهد شد و مارشال [؟] نادر خان فردا وارد کابل خواهد شد». (تلگرام شماره ۵۷۰ مؤرخ ۱۶ اکتوبر ۱۹۲۹ مقامات ایالت سرحدی شمال مغربی).

– ۱۵ ماه اکتوبر، تلگرام مرموز دیگری به کشور های جهان اطلاع میدهد. که «مارشال محمد نادر خان بتاريخ ۱۵ اکتوبر به پایتخت افغانستان رسید و به خاطر فداکاری های بزرگ و خدمات

درخشانش توسط نمایندگان ملی [؟] افغانستان به اتفاق آرا [؟] به رسمیت شناخته شده و به عنوان پادشاه افغانستان اعلام و بیعت شد». (کاپی رها شده تلگرام وزارت خارجه افغانستان از کابل به وزارت خارجه انگلستان، لندن).

– بتاريخ ۲۱ ماه اکتوبر انگلیس ها از طریق راپور های مطبوعات اطلاع حاصل میکنند که قره خان (معاون کمیساری خلق در امور خارجه اتحاد شوروی) به حکومت افغانستان [؟] از رسیدن تلگرام شان [؟] اطمینان داده است. (تلگرام شماره ۳۲۹۷ مؤرخ ۲۱ اکتوبر ۱۹۲۹ وزیر دولت در امور هند L/P&S/10/1301).

– ۲۲ ماه اکتوبر، نادرشاه به عجله اعلام میکند که فیض محمد خان به حیث سرپرست امور خارجی تعیین و از طرف میرزا محمد خان کمک خواهد شد.

– ۲۵ ماه اکتوبر ۱۹۲۹، حکومت بریتانیا تصمیم گرفته تا رژیم خانواده نادر خان را به رسمیت شناسد. ولی دفتر وزارت دولت برای امور قلمرو های بریتانیا (کانادا، استرالیا، زیلاند جدید، افریقای جنوبی، ایالت آزاد ایرلند) متن تلگرامی را به وزارت دولت برای امور هند بریتانوی ارسال میکند که به جواب تلگرام ۱۵ ماه اکتوبر از کابل ارسال شده است. (تلگرام شماره ۳۳۳۴ مؤرخ ۲۵ ماه اکتوبر وزارت دولت برای امور هند).

– ۲۸ ماه اکتوبر، نادرشاه لست افرادی را که به پست های مهم تعیین شده بودند، به اطلاع انگلیس ها میرساند. درین لست سردار فیض محمد خان زکریا بحیث وزیر خارجه شامل بود. (تلگرام شماره ۳۳۱۷ مؤرخ ۲۸ اکتوبر ۱۹۲۹ به وزیر دولت در امور هند L/P&S/10/1301).

از اسناد آرشیف انگلستان به مشاهده میرسد که اتحاد شوروی با بی خبری از فریبکاری و اقدامات گمراه کننده انگلیسها، در عکس العمل به تلگرام های ۱۴ و ۱۵ ماه اکتوبر، باز هم بحیث اولین کشور جهان حکومت به اصطلاح افغانستان آزاد را به رسمیت می شناسد. پیغام قره خان که از طریق سفارت روسیه در کابل به وزارت خارجه افغانستان ارسال شده بود، به نام «حکومت افغانستان» فرستاده شده بود. در پیغام آمده است که «به نام حکومت اتحاد جماهیر شوروی، کمیساری خلق در امور خارجه اتحاد شوروی، تایید میکند که مناسبات دوستانه دو حکومت تغیر نیافته و اظهار آماده گی میکند تا این مناسبات را برای تحکیم استقلال افغانستان و انکشاف اقتصادی و فرهنگی

آن مطابق به قرارداد موجود، توسعه بخشد». (تلگرام شماره ۳۲۶۷ مؤرخ ۵ نومبر ۱۹۲۹ به وزارت دولت برای امور هند در لندن)

ریه تالی سٹیوارت، نویسنده کتاب «آتش در افغانستان» که به روابط مخفیانه نادرخان با انگلیس ها و علل مخفی نگهداشتن این روابط اشارات زیادی دارد، در مورد علت اصلی این اقدام انگلستان، که خواست اولتر حکومت خاندانی نادرشاه را به رسمیت بشناسد، مینویسد که «**روسیه یک بار دیگر اولین کشوری بود که حکومت افغانستان را به رسمیت شناخت. انگلیس ها گفتند که " اگر ما در شناختن [رژیم نادری] عجله کنیم، تصور خواهد شد که ما نادر را بر تاج و تخت رساندیم. خود نادر به اندازه کافی باهوش است بداند که این اقدام در نظر هموطنانش یا شوروی هیچ سودی برای او نخواهد داشت. ادامه حدس زدن [به رسمیت نه شناختن] به نفع او و همچنان ما خواهد بود"**». (Rhea Talley Stewart (2000) Fire in Afghanistan 1914-1929, page 573.)

منابع:

- اسناد آرشیف انگلستان، تلگرام شماره ۵۷۰ مؤرخ ۱۶ اکتوبر ۱۹۲۹ مقامات ایالت سرحدی شمال مغربی
- اسناد آرشیف انگلستان، کاپی تلگرام وزارت خارجه افغانستان از کابل به وزارت خارجه انگلستان، لندن
- اسناد آرشیف انگلستان، تلگرام شماره ۳۲۹۷ مؤرخ ۲۱ اکتوبر ۱۹۲۹ وزیر دولت در امور هند (L/P&S/10/1301).
- اسناد آرشیف انگلستان، تلگرام شماره ۳۳۳۴ مؤرخ ۲۵ ماه اکتوبر وزارت دولت برای امور هند
- اسناد آرشیف انگلستان، تلگرام شماره ۳۳۱۷ مؤرخ ۲۸ اکتوبر ۱۹۲۹ به وزیر دولت در امور هند (L/P&S/10/1301).
- تلگرام شماره ۳۲۶۷ مؤرخ ۵ نومبر ۱۹۲۹ به وزارت دولت برای امور هند در لندن
- Rhea Talley Stewart (2000) Fire in Afghanistan 1914-1929, page 573

(پایان)